

Projekt edukacyjny

Metoda uczenia się oparta na bliższym, codziennym doświadczeniu uczniów polegająca na tym, że to uczniowie realizują konkretne, „duże” przedsięwzięcie, znacznie obszerniejsze niż tradycyjne zadanie domowe. Charakteryzuje się tym, że;

- ma określone cele / rozwój szeregu umiejętności takich jak: komunikowanie się, poszukiwanie, myślenie, uczenie się, korzystanie z różnych źródeł informacji, działanie i współpraca, rozwiązywanie konfliktów, wyrażanie własnych opinii i przyjmowanie opinii innych, dyskutowanie, poszukiwanie kompromisu, dzielenie się w grupie rolami i zadaniami, dokonywanie oceny i samooceny, podejmowanie decyzji grupowych/ i metody pracy,
- ma wyznaczone terminy realizacji całości /kwartał, półrocze, rok/ oraz poszczególnych etapów,
- znane są osoby odpowiedzialne za jego realizację /po pewnym czasie osoby w grupie przyjmują spontanicznie określone role i zadania do wykonania, wyłania się lider lub jest on wyznaczony przez nauczyciela/,
- kryteria oceny są jasne i znane uczniom jeszcze przed rozpoczęciem projektu / systematyczność pracy, podział ról i zadań, różnorodność źródeł informacji, selekcja informacji, sformułowanie tematu, rodzaj opracowania rezultatów, sposób prezentacji efektów, wykorzystanie czasu prezentacji, zainteresowanie innych uczniów tematem, zaangażowanie innych osób w pracę itp./
- uczniowie mogą pracować indywidualnie lub grupowo /maksimum 7 osób o zróżnicowanym poziomie osiągnięć szkolnych/,
- rezultaty pracy prezentowane są publicznie /na forum klasy lub szkoły obowiązkowo przez wszystkich członków grupy w zakresie dostosowanym do ich możliwości /,
- podstawowe informacje na temat zadania: temat /może ustalić nauczyciel lub sami uczniowie w obszarze wskazanym przez nauczyciela/, cele, metody pracy, terminy, kryteria oceny są przygotowywane przez nauczyciela w formie instrukcji.

Istnieją dwa rodzaje projektów edukacyjnych:

1. **badawczy** polegający na zebraniu i usystematyzowaniu informacji o pewnych zagadnieniach; jego rezultaty mają charakter różnego rodzaju opracowań: esejów, wywiadów, rysunków, albumów, gier, gazetek, kronik itp., które uczniowie, a następnie prezentują w zawartych w instrukcji warunkach.
2. **działania lokalnego**, polegający na podjęciu jakiejś akcji w środowisku lokalnym lub samej szkole; efekty można zaprezentować w postaci fotografii czy ilustracji pokazujących zmiany, jakie zaszły w wyniku podjętych działań.

W zasadzie każde zagadnienie może być zrealizowane metodą projektu. Warto jednak zadać sobie następujące pytania:

- *Czy dane zagadnienie może zainteresować uczniów?*
- *Czy uczniowie mają dostęp do źródeł informacji na dany temat?*
- *Czy materiał, do którego dotrą daje szansę samodzielnej pracy?*

Z metody tej można korzystać w różnych typach szkół i różnych typach klas. Można bowiem korzystać z różnych jej wariantów, które są łatwiejsze bądź trudniejsze. Warianty te dotyczą:

Metoda tekstu przewodniego (MTP)

Metoda ta przeznaczona jest do samodzielnej pracy /nauki/ lub do pracy w małych grupach. Może być stosowana jeśli uczestnicy posiadają wystarczające kompetencje, umiejętności wstępne oraz wiedzę uprzednią, która umożliwia wykonanie poleceń przy niewielkiej pomocy nauczyciela. Wymaga również aktywności, zaangażowania i inwencji.

Dzięki MTP uczestnicy mogą pracować zgodnie z własnym tempem, organizować swój proces uczenia się poprzez podejmowanie decyzji i samokontrolę. W metodzie dużą rolę przywiązuje się do autorefleksji nad procesem uczenia się, diagnozą własnych błędów. Proces refleksji wspierany jest przez tzw. tekst przewodni.

Tekst przewodni jest rodzajem scenariusza, który prowadzi uczestnika zajęć, jest jego przewodnikiem i zawiera wskazówki oraz polecenia z trzech zakresów:

- organizacji pracy
- zawiera zapis poszczególnych kroków, etapów jakie trzeba przejść, aby zrealizować zadanie;
- operacji poznawczych (wiadomości), typowych błędów – określa, co trzeba wiedzieć i umieć, aby zadanie wykonać; typowe błędy, jakie mogą się pojawić w poszczególnych etapach pracy;
- pytań przewodnich
– jasno, precyzyjnie sformułowane pytania, do odpowiedzi których potrzebne są wiadomości i umiejętności konieczne do wykonania zadania.

Na tekst przewodni składają się więc:

- 1] opis zadania i informacje dotyczące celów edukacyjnych
- 2] informacje dotyczące organizacji i przebiegu uczenia się
- 3] pytania przewodnie
- 4] wskazówki będące pomocą w planowaniu i wykonywaniu poszczególnych poleceń
- 5] arkusze ewaluacyjne umożliwiające samoocenę lub ewaluację zewnętrzną, dokonywaną przez inną grupę.

Tekst przewodni jest instrumentem umożliwiającym strukturyzację własnego procesu uczenia się, jest w pewnym sensie protokołem pracy grupy.

Metoda tekstu przewodniego określa zadania prowadzącego zajęcia (nauczyciela), jak i ucznia.

Zadania nauczyciela	Zadania ucznia
Opracowuje pytania przewodnie, omawia z uczniem uzyskane przez niego wyniki	Zbiera informacje
Formułuje wskazówki do opracowania planu pracy, omawia propozycje ucznia dotyczące planu pracy	Samodzielnie planuje
Określa poszczególne zadania, stawia kluczowe problemy, dyskutuje o pojawiających się wątpliwościach	Samodzielnie bada, rozwiązuje, opracowuje
Opracowuje arkusze ewaluacyjne, przeprowadza ewaluację zewnętrzną	Przeprowadza samokontrolę

Checklist – lista kontrolna

Jest to spis czynności, które należy wykonać, albo przedmiotów, o których należy pamiętać, albo wskazówek, które trzeba uwzględnić przy planowaniu jakiegoś przedsięwzięcia.

Technikę tę można zastosować planując wycieczkę, imprezę klasową lub szkolną, realizację projektu działania lokalnego lub każde inne zbiorowe przedsięwzięcie.

Lista kontrolna

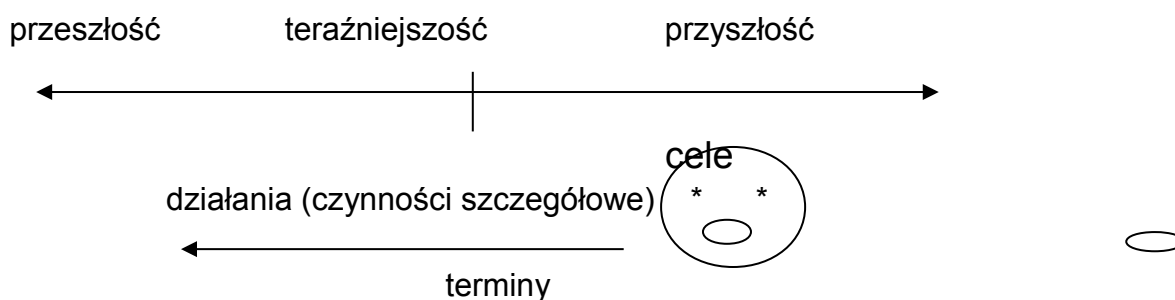
Czynności, które należy wykonać np. planując wycieczkę szkolną

ze strony nauczyciela	ze strony uczniów

Planowanie z przyszłości

Planowanie z przyszłości jest procedurą postępowania obejmującą ciąg działań, dla którego punktem startu jest wizja przyszłości. Etapy tej procedury to:

1. Stworzenie tak realistycznej wizji tego, co chcemy osiągnąć, aby odnieść wrażenie, że cele, do których zmierzamy, już stały się naszym udziałem.
2. Określenie działań, jakie zamierzamy wykonać, aby uzyskać zamierzone rezultaty oraz wyznaczenie terminów, w których działania te winny zostać wykonane.
3. Sprecyzowanie czynności szczegółowych ułatwiających określonych wykonanie działań.
4. Ustalenie zasobów potrzebnych do wykonania tych szczegółowych czynności.

Technika ta może służyć do tworzenia planów działania szkoły (plan rozwoju) lub klasy (plany wychowawcze, długoterminowe przedsięwzięcia).

Technika twórczego myślenia 635

Jest to technika służąca do twórczego rozwiązywania problemów.

6 osób wypisuje na formularzach po

3 pomysły rozwiązania danego problemu

5 razy podaje formularz sąsiadowi

Faza pierwsza.

Uczniowie pracują w sześciuosobowych zespołach. Zespoły siedzą w kręgu lub wokół dużego stołu. Każda osoba w zespole otrzymuje formularz i zapisuje na nim 3 pomysły rozwiązań problemu. Formularz podaje sąsiadowi z lewej strony, odbiera zaś inny od sąsiada z prawej strony. Wpisuje kolejne trzy (nie należy powtarzać już zapisanych, ale można zmodyfikować wymyślone przez innych). Formularze krążą w kręgu osób pięciokrotnie. Sesje generowania pomysłów trwają początkowo po 6 minut, później o 1 minutę dłużej (7,8,9).

Faza druga.

Praca zespołów nad całością zebranego materiału:

- przyjęcie kryteriów wyboru najlepszych pomysłów;
- ocena pomysłów według tych kryteriów;
- wybór 6 najlepszych pomysłów rozwiązań problemu do zaprezentowania całej klasie.

Formularz do pracy techniką 635

Problem: .....

1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18

Zaletą tej techniki jest łatwość stosowania, a jednocześnie intensywność pracy. Możliwość odczytania pomysłów już zapisanych jest czynnikiem stymulującym powstawanie nowych.

„Myślowe kapelusze” de Mono

Faza pierwsza

Przygotowujemy 6 kapeluszy w kolorach: białym, czerwonym, czarnym, żółtym, zielonym, niebieskim. Symbolizują one sześć różnych sposobów myślenia, analizy problemu i argumentacji:

- **Biały. Co można powiedzieć, opierając się na konkretnych danych?**
opiera się na neutralnych faktach, liczbach lub informacjach, argumentuje na płaszczyźnie rzeczowej.
- **Czerwony. Co czuję w związku z określoną sprawą?**
ukazuje emocje i uczucia /pozytywne i negatywne/, wyraża przypuszczenia i kieruje się intuicją.
- **Czarny. Jakie są zagrożenia i niebezpieczeństwa?**
widzi wszystko w czarnych kolorach, wnosi trudności, wszystko dla niego jest niemożliwe, wydaje negatywne sądy, „advocatus diaboli”.
- **Żółty. Jakie są największe korzyści, możliwości, jakie odniesie sukcesy?**
jest optymistą, widzi świetlaną przyszłość, wszystko jest dla niego pozytywne, myśli konstruktywnie.
- **Zielony. Jak wykorzystać dany pomysł?**
zieleń kojarzy się z roślinnością, obfitością, świeżością i rozkwitaniem. Zielony kapelusz oznacza twórczość, nowe pomysły, podejście innowacyjne.
- **Niebieski. Czy jakiś kolor nie jest preferowany?**
charakteryzuje się chłodnym dystansem, pilnuje innych kapeluszy (wewnętrzny szef grupy).

Faza druga. Dyskusja panelowa na forum całej grupy.

Przed rozpoczęciem dyskusji wybiera się dwie osoby, które zapisywać będą hasłowo na dwóch tablicach argumenty pojawiające się w toku dyskusji.

Tablica pierwsza – szanse możliwości	i	Tablica druga – ograniczenia	i opory

W dyskusji biorą udział rzecznicy poszczególnych zespołów, a więc osoby, które wybrały kapelusze. Pozostałe osoby wspierają swojego rzecznika. Powinny one przyjąć sposób myślenia, jaki wyznacza im wylosowany kolor.

Faza trzecia. Podsumowanie dyskusji.

Prowadzący, podsumowuje dyskusję, korzystając z zapisanego materiału.

Technika może być wykorzystana przy rozwiązywaniu w twórczy sposób problemów wszelkiego rodzaju.

Analiza pola sił Kurta Lewina (APS)

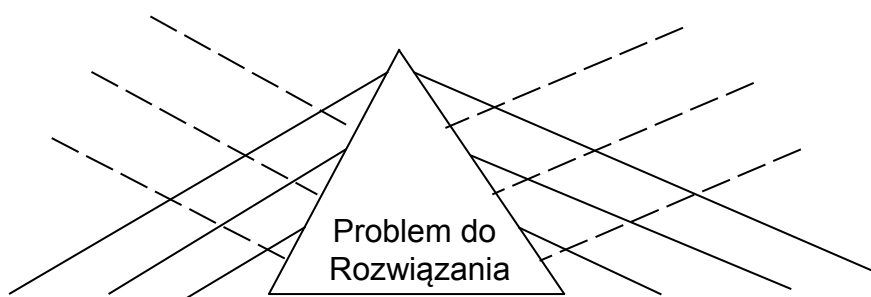
Technika służy analizie czynników sprzyjających wprowadzeniu zmiany, rozwiązywaniu problemów w twórczy sposób.

Wpierw ustalcie, jaką zmianę chcecie wprowadzić, jaki problem przeanalizować.

W małych grupach zastanówcie się nad tym, jakie czynniki sprzyjają wprowadzeniu zmiany lub nasilaniu się problemu oraz jakie czynniki hamują wprowadzanie zmiany lub rozwój problemu. Następnie określcie konkretne działania, jakie trzeba podjąć.

SIŁY NAPĘDOWE			SIŁY HAMUJĄCE		
DZIAŁANIA NAPĘDOWE	WZMACNIAJĄCE	SIŁY	DZIAŁANIA HAMUJĄCE	OSŁABIAJĄCE	SIŁY

Inną odmianą tej techniki, pomocną przy rozwiązywaniu problemów jest wypisanie w grupach działań – „podpierających” problem i dostosowanie do każdej „podpory„ działania je łamiącego według wzoru:

- linie ciągłe - czynniki – „podpory” podtrzymujące problem
- linie przerywane – działania – „piły” przecinające podpory w celu rozwiązania problemu

Technika „Akwarium”

Technikę można stosować przy prezentacji sądów, przeciwstawnych opinii na jakiś temat, fragmentów rzeczywistości, w których prezentowane będą różne zachowania, postawy. Część osób ‘odgrywających’ role otrzymuje na karteczkach informacje, co do zachowań, postaw i poglądów, jakie winni prezentować. Zajmują oni miejsce w środku sali, tak by mogli być obserwowani przez pozostałe osoby. ‘Obserwatorzy’ również mogą otrzymać od prowadzącego instrukcje, jaki ‘wycinek’ rzeczywistości mają obserwować np.: komunikację interpersonalną, ‘mowę ciała’, sposób wyrażania poglądów, sposób reagowania na krytykę itp. Po odegraniu ‘scenki’ omawia się spostrzeżenia i prowadzi w miarę potrzeby dyskusję.

Dyskusja „Puste krzesło”

Dyskutujący dzielą się na kiluosobowe grupki. W grupkach temat zostaje wnikliwie omówiony. Każda opinia jest jednakowo ważna i może wnieść coś nowego, istotnego do przemyśleń i dyskusji.

Grupki wybierają spośród siebie lidera, który będzie ich reprezentował, zajmując jedno z przygotowanych dla liderów krzesel.

Liderzy publicznie dyskutują, prezentując poglądy swojej grupy.

W kręgu liderów jest jedno dodatkowe, puste krzesło, na którym w dowolnej chwili może usiąść każdy z przysłuchujących się członków grupy.

Siadający ma prawo przedstawić własny pogląd, wesprzeć argumentami któregoś z liderów, wskazać na nieścisłości w wypowiedziach innych dyskutantów. **Nie wolno mu jednak dyskutować!** Po zabraniu głosu zwalnia krzesło i wraca do grupy.

Odmiana tej techniki polega na tym, że obserwatorzy mogą włączyć się w dyskusję stając obok osoby, która prezentuje w danej chwili bliski im pogląd. Nie ma potrzeby ustawiania w takiej sytuacji pustego krzesła. Podejście do osoby oznacza chęć wypowiedzenia się w podobnym tonie, udzielenia poparcia osobie wyznaczonej do prezentacji poglądów grupy. Po zakończeniu wypowiedzi obserwator zajmuje swoje poprzednie miejsce.

WebQuest – rodzaj [metody projektów](#) zorientowanej na uczniowskie badania w oparciu o instrukcję umieszczoną na [stronie internetowej](#). Wyjściowym źródłem informacji w badaniach uczestników projektu jest Internet. Źródła online mogą być uzupełnione materiałami podręcznymi. Forma WebQuestu przypomina tradycyjny projekt z elementami kursu [e-learningowego](#). Najbardziej odpowiada on zatem pojęciu [blended learning](#).

Metoda ta została opracowana w połowie [lat 90.](#) ubiegłego stulecia przez Toma Marcha oraz Berniego Dodge'a z [Uniwersytetu w San Diego](#). Jest ona oparta na teorii [konstruktywizmu](#) postulującego większe zaangażowanie uczącego się w proces zdobywania wiedzy. Celem WebQuestu jest rozwinięcie u uczniów umiejętności problemowego, krytycznego i twórczego myślenia oraz współpracy w zespole. Projekt w oparciu o pracę z komputerem determinuje aktywne działanie, pozwalając porzucić postawę biernego odbiorcy.

WebQuest wykorzystuje zainteresowanie uczniów komputerem i [Internetem](#), pozwala skierować je w odpowiednim kierunku i wykorzystać w procesie nauczania. Uczy przemyślanego i konstruktywnego korzystania z zasobów Internetu. Pokazuje, że wirtualna sieć może być narzędziem pracy, a nie wyłącznie [rozrywki](#). Odpowiednio dobrany przez [nauczyciela](#) materiał źródłowy ma pozwolić uczniom bardziej skupić się na krytycznej analizie i użyciu informacji niż na ich szukaniu w przepastnym Internecie.

WebQuest często realizowany jest jako ćwiczenie grupowe, w którym każda grupa realizuje inną część projektu, wykonując inne zadania. Podział na grupy ma funkcję motywującą, gdyż wiąże się zazwyczaj z wcieleniem w jakąś rolę. Pobudza to zainteresowanie uczniów danym zagadnieniem. WebQuest może być projektem przeznaczonym dla jednej dyscypliny, ale może mieć też charakter interdyscyplinarny. Może być krótkoterminowy (1–2 godziny lekcyjne) lub długoterminowy (kilka tygodni). Produktem finalnym może być plakat, praca pisemna, prezentacja multimedialna, wystąpienie publiczne itp.

Typowa struktura WebQuestu zawiera następujące części (podstrony):

1. Wprowadzenie – ogólny, motywujący opis projektu,
2. Zadanie – polecenia dla poszczególnych grup, opis produktu, który należy stworzyć
3. Proces – opis kroków, jakie należy wykonać, aby rozwiązać zadania,
4. Źródła (zasoby) – lista linków do zasobów dostępnych w sieci, potrzebnych do rozwiązania poszczególnych zadań,
5. Ewaluacja (kryteria ocen) – punktacja i sposób oceny wykonania zadań,
6. Konkluzja (podsumowanie) – podsumowanie projektu, czasem zawierające prezentację gotowych materiałów będących efektem pracy uczniów.

Dodatkowo często zamieszczana jest podstrona zawierająca informacje o WebQuestcie, wskazówki dla innych nauczycieli, którzy w przyszłości chcieliby skorzystać z tak opracowanego projektu.

Metoda JIGSAW

Metoda przygotowująca uczniów do uczenia się i nauczania innych. Sposób pracy tą metodą polega na przyswojeniu sobie określonej wiedzy i nauczaniu tej części materiału swoich kolegów. Taki sposób pracy zachęca uczniów do uczenia się bardziej szczegółowego i głębszego poznania wiedzy.

Istotą tej metody jest to, że każdy uczestnik grupy zostaje ekspertem od określonej części wiedzy z którą przekazuje pozostałym członków zespołu

Przebieg pracy zgodny z zasadami tej metody:

Etap I Podział klasy na grupy

Klasę (zespół) należy podzielić na grupy 4-6 osobowe. Idealnie jest, kiedy klasę można podzielić na tyle grup aby liczba osób w grupie była równa liczbie grup w zespole np.: 5 grup po 5 osób każda.

Etap II Praca w grupach eksperckich

Każda grupa dostaje do przestudiowania inną część lub inny aspekt określonego tematu, działu programowego, ..

Uczniowie w każdej grupie mają za zadanie zapoznać się z materiałem, przedyskutować i uzgodnić sposób zaznajomienia z poznanymi treściami swoich kolegów z innych grup. Każda osoba w grupie musi tak dobrze zrozumieć analizowane treści aby móc wytłumaczyć je innym.

Etap III Eksperci uczą kolegów

Należy dokonać podziału na grupy w taki sposób aby w każdej grupie był jeden przedstawiciel każdej grupy eksperckiej. Przedstawiciele relacjonują czego nauczyli się w poprzednich grupach.

Etap IV Praca w grupach eksperckich

Eksperci wracają do swoich grup i relacjonują czego nauczyli się w grupach poprzednich. Zachodzi konfrontacja zdobytej wiedzy i sprawdzenie czy wszyscy nauczyli się wszystkiego.

Odwrócona lekcja

Materiały dostępne w internecie można wykorzystać nie tylko bezpośrednio na lekcji, mogą one stanowić również zasób informacji przygotowujący do tematu omawianego w klasie. Takie możliwości stwarza modna w ostatnich latach metoda lekcji odwróconej, za której prekursora uważa się nauczyciela chemii Jonathana Bergmanna.

Nauczyciel umieszcza w sieci zbiór wiadomości, z którymi uczniowie zapoznają się jeszcze przed lekcją, a dzięki czemu przychodzą do szkoły przygotowani i zainteresowani tematyką zajęć.

Nauczyciel nie musi oczywiście tworzyć samodzielnie tych materiałów, może skorzystać z ciągle powiększającej się bazy wiedzy dostępnej w sieci globalnej.

Niewątpliwym plusem takiego rozwiązania jest zindywidualizowanie nauczania – uczeń ma możliwość wielokrotnego wglądu do proponowanych zasobów, tyle razy, ile potrzebują, aż materiał zostanie przez niego zrozumiany. Ponadto uczeń może skorzystać

z innych źródeł pomocniczych, poświęconych temu samemu zagadnieniu, w których problem został przedstawiony z innej perspektywy, być może lepszej w indywidualnym odbiorze ucznia.

Technologia informacyjno-komunikacyjna, bez której trudne byłoby zorganizowanie lekcji odwróconej, staje się narzędziem zapewniającym uczniom poczucie bezpieczeństwa, zwłaszcza w razie ich nieobecności w szkole. Uczeń opuszczający lekcję, na której był realizowany nowy temat, w warunkach tradycyjnego sposobu jej prowadzenia ma zaległości, które mogą przyczynić się do niezrozumienia następnym powiązanych tematów.

„Sześć par butów – sześć sposobów działania” de Mono

Czasami zdarza się, że myślenie jest celem samym w sobie, ale zazwyczaj ma dokonać wyboru spośród dostępnych opcji i/lub zaprojektować przebieg działań. Czasami występuje odrębna faza myślenia (gdzie możesz użyć techniki sześciu kapeluszy opisanej na tym blogu), a następnie należy wykonać odpowiednie działania. I tu przychodzi nam z pomocą metoda 6 par butów Edwarda De Bono. Sześć par butów to ramy służące do tego aby zastanowić się, jak będziemy działać w różnych sytuacjach. Należy zidentyfikować różne sytuacje, określić i podjąć odpowiednie działania. To pozwala nam przejąć kontrolę nad sytuacją i reagować w najbardziej efektywny sposób.

Buty mają sugerować działanie. Symbolizują dotarcie do celu. Koncepcja ta wywodzi się z pomysłu 6 kapeluszy myślowych. Edward de Bono doszedł do wniosku, że warto stworzyć podobną metodę dla działania. W związku z tym działanie podzielił na 6 różnych sposobów postępowania. Podobnie, jak w przypadku sześciu kapeluszy myślowych każda para butów ma przydzielony odrębny sposób postępowania.

Działanie według tej metody zawiera dwa kroki:

1. Określenie działania, które w danym przypadku jest konieczne
2. Włożenie właściwych butów i działanie w sposób im przyporządkowany.

Jednak między metodą 6 kapeluszy myślowych, a metodą 6 butów działania jest pewna zasadnicza różnica. O ile możemy mieć na głowie tylko jeden kapelusz, buty możemy założyć dwa. I w tym przypadku mogą to być dwa różne buty. Skoro jest 6 par butów, daje to nam 15 różnych kombinacji.

Mamy więc do dyspozycji 6 par butów:

- granatowe buty marynarskie
- szare adidasy
- brązowe półbuty
- pomarańczowe kalosze
- różowe pantofle
- purpurowe oficerki

Granatowe buty marynarskie:

Granat jest kolorem kojarzącym się z musztrą i rutyną związaną z marynarką wojenną. Buty te oznaczają rutynę i formalne procedury. Bez zasad, przepisów prawnych i rutynowych działań mielibyśmy do czynienia z chaosem. W wielu sytuacjach rutynowe zachowanie zapobiega popełnieniu błędów. Lekarz wykonuje rutynowe badania po to, by nie pominąć żadnej dolegliwości.

Działanie w granatowych butach marynarskich oznacza postępowanie zgodne z wcześniej ustaloną procedurą. Należy wybrać rutynowe postępowanie i pilnować jego dokładnego przestrzegania. Nie należy nadużywać granatowych butów.

Szare adidasy:

Kolor szary kojarzy się z szarymi komórkami w mózgu. Działanie w szarych adidasach ma na celu usunąć szarą mgłę niewiedzy. Jest to poszukiwanie informacji, szukanie odpowiedzi na pojawiające się pytania. Celem jest zdobycie jak największej ilości danych. Podczas poszukiwania w szarych adidasach wcielasz się w rolę detektywa.

Działanie w szarych adidasach to działanie ciche i niewidoczne. Dlatego wybór padł na kolor szary.

Zbieranie informacji powinno się odbyć cicho, dyskretnie i obiektywnie.

Brązowe półbuty:

Brązowe półbuty są bardzo praktyczne. Brąz to kolor ziemi. Kolor brązowy jest pragmatyczny i przyziemny. Jest to kolor codzienności. Kluczem do zrozumienia tych butów jest słowo „pragmatyzm”. Osoba w brązowych półbutach musi wykazać się pomysłowością. Dobrze, jeśli może skorzystać z doświadczenia. Dokonuje analizy sytuacji oraz wyznacza priorytety i cele. W przypadku, gdy określone działanie okaże się nieskuteczne powinna spróbować innego podejścia. Podczas działania w brązowych półbutach można wymyślić zupełnie nowe rozwiązanie, jak i skorzystać z wcześniejszych rozwiązań. Wszystkie działania podjęte w tych butach powinny charakteryzować się prostotą i skutecznością. Cechy te powinny stanowić podstawę działania w brązowych półbutach. Nie masz z góry narzuconego planu. Zamiast tego planujesz i podejmujesz działania na bieżąco w zależności od

rozwoju sytuacji. Twoim zadaniem jest obserwacja i wykorzystanie wyciągniętych wniosków w praktyce.

Pomarańczowe kalosze:

Edward de Bono użył pomarańczowych kaloszy jako symbolu działania w sytuacjach kryzysowych.

Kolor pomarańczowy ma kojarzyć się z niebezpieczeństwem. Kalosze noszą strażacy. Kaloszy nie nosi się na co dzień. Są zastrzeżone dla sytuacji szczególnych.

Konieczne jest stałe monitorowanie przebiegu sytuacji. Warto też mieć zaplanowane alternatywne działania na wypadek, gdyby nasz plan okazał się porażką.

Różowe pantofle:

Edward de Bono nie bez powodu określił ten rodzaj działania „różowe pantofle”

Kolor różowy kojarzy się z uczuciami, z wrażliwością. Nikomu nie skojarzy się z rutyną, czy zdobywaniem informacji. Dlatego wybór tego koloru ma uczulić nas na ludzki aspekt działania.

Działanie w różowych pantoflach koncentruje się na trosce, współczuciu, empatii i zrozumieniu. Przy czym nie chodzi tu o same uczucia, ale o konkretne działania. Jeśli współczujesz głodującym dzieciom, to jest to uczucie, jeśli wpłacasz datkę dla organizacji dobroczynnej to już jakieś działanie.

Działanie w różowych pantoflach często jest łączone z innymi rodzajami działania, wnosząc do nich aspekt ludzki. Mają być przypomnieniem, że ludzie i ich uczucia też się liczą. Czasem działanie w tych butach będzie celem głównym, a czasem dodatkiem do innego rodzaju działania. Działanie w różowych pantoflach ma przypominać, że to ludzie są najważniejsi.

Purpurowe buty konne:

Kolor purpurowy jest kolorem wyjątkowym. W starożytności purpurowe szaty były trudne do uzyskania i przez to bardzo cenne, zarezerwowane dla elity, ludzi na wysokich stanowiskach.

Buty te mają się kojarzyć z władzą i autorytetem wynikającym z zajmowanego stanowiska. Osoba zakładająca purpurowe oficerki dosłownie wciela się w rolę przypisaną do piastowanego stanowiska i wynikającej z tego tytułu władzy. Dana osoba może pokierować działaniami w sytuacji krytycznej i wykorzystać swoją pozycję w celu przejęcia dowodzenia i skutecznego pokierowania ludźmi i działaniami w celu zażegnania niebezpieczeństwa. Kiedy jest potrzebne szybkie, natychmiastowe działanie w pomarańczowych kaloszach, często kierownictwo przejmuje osoba posiadająca odpowiednią „władzę”. Powinna też wyraźnie dać znać otoczeniu, że właśnie założyła oficerki. Następnie, wykorzystując posiadaną władzę powinna działać aż do osiągnięcia wyznaczonego celu. Musi wziąć pod uwagę obowiązki i oczekiwania związane z odgrywaną przez nią rolę.

Debata oksfordzka

Debata oksfordzka – rodzaj debaty, która ma dokładnie ustalony przebieg. Zadaniem debaty jest dyskusja nad tezą. DebatajĄ przeciwnicy tezy oraz jej obrońcy. O tym, po której stronie mają się opowiedzieć dowiadują się tuż przed rozpoczęciem debaty. Debacie przewodniczy Marszałek, który prowadzi dyskusję i czuwa nad przestrzeganiem zasad. Ma do pomocy Sekretarza czuwającego nad czasem i kolejnością wypowiedzi. W debacie oksfordzkiej zdecydowanie zabronione jest obrażanie bądź wyśmiewanie Mówców strony przeciwnej i wszelkie inne niekulturalne zachowania. Zmagania debatujących zespołów ocenia trzyosobowe Jury oraz Publiczność, która może również zadawać pytania uczestnikom debaty. Nasza debata oksfordzka potrwa ok. 1 godz., zaś całe spotkanie ok. 1,5 godz. Rozmieszczenie sali: Podczas debaty jeden stół jest ustawiony pośrodku (tam siedzi Marszałek wraz z Sekretarzem), po prawej stronie Marszałka grupa Propozycji (ZA), a po lewej grupa Opozycji (PRZECIW). Osobny stół będzie przygotowany dla Jury. Głosowania: W czasie debaty odbędą się 3 głosowania: 2 na tezę spotkania – na poparcie głównej dyskutowanej tezy, oraz jedno głosowanie na zwycięzcę debaty. Pierwsze głosowanie na tezę odbędzie się przed debatą – chcemy się dowiedzieć, jaką opinię na temat głównej tezy debaty ma Publiczność. Następne – drugie – głosowanie odbędzie się po debacie. Publiczność znowu odpowie, co myśli o temacie debaty – w ten sposób zbadamy czy argumenty dyskutujących stron były przekonujące i wpłynęły na zmianę poglądów publiczności. Następnie odbędzie się trzecie – najważniejsze – głosowanie, w którym Jury i Publiczność wskażą zwycięzcę debaty. Publiczność głosuje na tezę poprzez podniesienie rąk, a na zwycięską drużynę poprzez wrzucenie głosu w odpowiednim kolorze (ŻÓŁTY – ZA, NIEBIESKI – PRZECIW) do koszyka roznoszonego przez Sekretarza. Jury ocenia grupy na podstawie Karty Punktacji.

Przebieg debaty:

- 1) Powitanie wszystkich przez Sekretarza – przedstawienie uczestników.
- 2) Słowo rozpoczęcia od reprezentanta Komisji Europejskiej.
- 3) Losowanie stron. Obie drużyny znają temat debaty z wyprzedzeniem, ale nie wiedzą, czy będą go bronić, czy będą przeciwko tezie.
- 4) Po losowaniu strony udają się na 10-minutową naradę.
- 5) Marszałek oddaje głos Sekretarzowi, który objaśnia Publiczności zasady przeprowadzania debaty i głosowań.
- 6) Marszałek zarządza pierwsze głosowanie – na tezę główną spotkania. Głosowanie odbywa się przez podniesienie rąk – ZA/PRZECIW/WSTRZYMANIE OD GŁOSU. Głosy liczy Sekretarz. Wynik jest ogłoszony po debacie.
- 7) Strony powracają z narady i Marszałek zarządza początek debaty oddając głos stronie ZA.
- 8) Od tego momentu strony wypowiadają się naprzemiennie – po jednej osobie (zgodnie z zasadami organizacji debaty opisanymi na początku przez Sekretarza).
- 9) Po zakończeniu podsumowań, Marszałek zarządza kolejne głosowanie – najpierw na tezę, potem na zwycięzcę i oddaje głos Sekretarzowi, który przypomina zasady głosowania.
- 10) Po zebraniu i przeliczeniu głosów od Publiczności i od Jury, Sekretarz przekazuje informację o wygranej drużynie i o głosowaniach na tezę Marszałkowi (na kartce).
- 11) Następnie Marszałek ogłasza te wiadomości – najpierw, która teza wygrała przed i po debacie, a następnie która drużyna zwyciężyła.
- 12) Słowo reprezentanta Komisji Europejskiej na zakończenie debaty.
- 13) Marszałek oraz reprezentant Komisji Europejskiej gratulują uczestnikom i wręczają dyplomy.
- 14) Podziękowanie Publiczności przez Marszałka, zakończenie